ILM SARCHASHMALARI

ILMIY-NAZARIY, METODIK JURNAL

MUSTAQILLIGIMIZNING 32 YILLIGI QUTLUGʻ BOʻLSIN, AZIZLAR!

"YANGI HAYOT UCHUN, YANGI O'ZBEKISTON UCHUN!"

URGANCH DAVLAT UNIVERSITETI

8

OʻZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

URGANCH DAVLAT UNIVERSITETI

ILM SARCHASHMALARI

Jurnal Oʻzbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasining FILOLOGIYA, FALSAFA, FIZIKA-MATEMATIKA hamda PEDAGOGIKA fanlari boʻyicha doktorlik dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrdir.

8.2023

Ilmiy-nazariy, metodik jurnal 2001-yildan nashr qilina boshlagan

"ILM SARCHASHMALARI" ilmiy-nazariy, metodik jurnal

Bosh muharrir, filologiya fanlari boʻyicha falsafa doktori, dotsent YOʻLDOSHEV Roʻzimboy

TAHRIR HAY'ATI:

ABDULLAYEV Bahrom, fizika-matematika fanlari doktori (UrDU),

ABDULLAYEV Ravshanbek, tibbiyot fanlari doktori, professor (TATU UF),

ABDULLAYEV O'tkir, tarix fanlari doktori (UrDU),

ATADJANOV Ilxam, geografiya fanlari nomzodi, dotsent (UrDU),

ATAYEV Shokir, yuridik fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD, UrDU),

BERDIMUROTOVA Alima, falsafa fanlari doktori, professor (QDU),

DAVLETOV Sanjarbek, tarix fanlari doktori, professor (UrDU),

DO'SCHONOV Tangribergan, iqtisod fanlari doktori, professor (UrDU),

ERMETOVA Jamila, filologiya fanlari nomzodi, dotsent (UrDU),

HAJIYEVA Maqsuda, falsafa fanlari doktori, professor (UrDU),

IBRAGIMOV Zafar, fizika-matematika fanlari boʻyicha falsafa doktori, dotsent (PhD, UrDU),

IMOMQULOV Sevdiyor, fizika-matematika fanlari doktori, professor (NavDPI),

JUMANAZAROV Doniyor, fizika-matematika fanlari doktori (UrDU),

JUMANIYAZOV Maqsud, texnika fanlari doktori, professor (UrDU),

JUMANIYOZOV Otaboy, filologiya fanlari nomzodi, professor (UrDU),

KALANDAROV Aybek, filologiya fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD, mas'ul kotib, UrDU),

KAVALYAUSKAS Vidas, gumanitar fanlar doktori, professor (Litva unversiteti),

NAVRUZOV Qurolboy, fizika-matematika fanlari doktori, professor (UrDU),

OTAMURODOV Sa'dulla, falsafa fanlari doktori, professor (Toshkent, Kimyo-texnologiya instituti).

PRIMOV Azamat, filologiya fanlari boʻyicha falsafa doktori, dotsent (UrDU),

QUTLIYEV Uchqun, fizika-matematika fanlari doktori, professor (UrDU),

RUZMETOV Surojbek, filologiya fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD, UrDU),

RO'ZIYEV Erkinboy, pedagogika fanlari doktori, professor (UrDU),

SADULLAYEV Azimboy, fizika-matematika fanlari doktori, akademik (OʻzMU),

SADULLAYEVA Nilufar Azimovna, filologiya fanlari doktori (OʻzMU),

SALAYEV San'atbek, iqtisod fanlari doktori, professor (Xorazm viloyati hokimligi),

SALAYEVA Muxabbat Soburovna, pedagogika fanlari doktori, professor (UrDU),

SATIPOV G'oipnazar, qishloq xo'jalik fanlari doktori, professor (UrDU),

XODJANIYOZOV Sardor, pedagogika fanlari doktori, dotsent (bosh muharrir oʻrinbosari, (UrDU),

YAKUBOV Jamoliddin, filologiya fanlari doktori, professor (OʻzDJTU),

O'ROZBOYEV Abdulla, filologiya fanlari doktori (UrDU),

O'ROZBOYEV G'ayrat, fizika-matematika fanlari doktori (UrDU),

G'AYIPOV Dilshod, filologiya fanlari doktori, dotsent (UrDU).

JURNAL 2001-YILDAN CHIQA BOSHLAGAN•JURNAL OYDA BIR MARTA NASHR QILINADI•2023 8 (195)

MUASSIS: Urganch davlat universiteti•Jurnal Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligida 2020-yil 11-noyabrda roʻyxatdan oʻtgan•GUVOHNOMA № 1131.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- 1. Рахимбоева Д.А. Семейно-бытовые традиции в формировании национального самосознания молодёжи. Автореф. дисс.на соис.ус.ст. канд. филос. наук, Ташкент, 1993.
 - 2.https://lex.uz/docs/6445145
- 3. Toʻychiyeva T.T. Oʻzbek ma'naviy qadriyatlari tizimida urf-odat, an'analarning oʻrni. Dis. falsafa fan. nomzodi, 2000, 26-bet.
- 4. Mansurov A., Ibrohimov N., Tuxliyev N., Hasanov A. Yer va ayol burchi. Saylanma hadislar. T., 1998, 39-bet; Yusupova N. Islomda ayol huquqlari. T., Islom universiteti. 2006, 38-bet; Musurmonova O. Ma'naviy qadriyatlar va yoshlar tarbiyasi. T., "O'qituvchi", 1996, 4-bet.

Navroʻzova Gulchehra Ne'matovna (Buxoro Muhandislik-texnologiya instituti "Ijtimoiy fanlar" kafedrasi professori, falsafa fanlari doktori; email: premium.progress@mail.ru)

KAMTARINLIK ILA KAMOLGA YETGAN VALIY

Annotatsiya. Ushbu maqolada Bahouddin Naqshbandda kamtarinlik fazilatlarining shakllanishida ustozi Amir Kulol oʻgitlarini oʻrni katta boʻlganligi hamda kamtarinlik fazilati kamolot siri shundaki, bunday fazilatli inson butun borliq va insoniyatga hurmat-u izzat va ibrat nazari bilan qarashi haqida fikrlar keltirilgan.

Аннотация. В данной статье представлены мысли Бахауддина Накшбанда о важности учения его учителя Амира Кулола в формировании добродетели смирения, а секрет совершенства добродетели смирения заключается в том, что такой добродетельный человек смотрит на все существование и человечество с уважением, честью и примером.

Annotation. In this article, Bahauddin Naqshband's thoughts are presented that the teachings of his teacher Amir Kulol had a great role in the formation of the virtue of humility, and the secret of the perfection of the virtue of humility is that such a virtuous person looks at the whole existence and humanity with respect, honor and example.

Kalit soʻzlar: kamtarinlik, shukr, ibrat, izzat-ikrom, kibr, halollik.

Ключевые слова: смирение, благодарность, пример, честь, высокомерие, честность.

Key words: humility, gratitude, example, honor, arrogance, honesty.

"Kamtarga kamol, manmanga zavol" degan xalqimizning juda ibratli maqoli bor. Kamtarning kamoliga qanday sir yashiringan? Nega manman zavol topadi? Kamtarin inson butun moddiy va ma'naviy quvvatlarini olamdagi ilohiy quvvatlar bilan bogʻlaydi va ulardan kuch olib kamol topadi. Manman, kibru havoga berilgan kishi esa oʻzini hammadan yuksaklikka qoʻyib, kamolotga yetgan deb hisoblab, butun vujud va ruhini zanjirband qilgandek, bogʻlaydi va buning natijasida ilohiy quvvatlardan uzilib, ildizidan ajralgan oʻsimlik kabi sargʻayib soʻlib qoladi.

Jahonshumul Naqshbandiya ta'limotini asoslagan Bahouddin Naqshband hayot yo'llariga oid tad-qiqotlarimizda qutb darajasiga yuksalgan valiy zotni kamolotiga asosiy sabablarini o'rganganmiz [1]. Bu ulugʻ zotning kamolotiga halollik, poklik, shukronalik, mehnatsevarlik, insonparvarlik bilan birga, kamtarinlik fazilati ham asosiy sabab ekanligiga ishonch hosil qildik. Bu ulugʻ zot hayotiga oid "Maqomot"da fikrimizni isbotlovchi koʻpgina dalillar topdik.

Bahouddin Naqshbandda kamtarinlik fazilatlarining shakllanishida ustozi Amir Kulol oʻgitlarini oʻrni borligini quyidagi voqea koʻrsatadi. Kunlarning birida Bahouddin Xoja Muborak qishlogʻida Sayyid Amir Kulol xizmatlarida boʻlganlarida koʻngillaridan "Hazrati Amirning nazarida mendan ulugʻroq kishi bormi?"degan fikr oʻtdi. Shu vaqt bir kishi qoʻy olib keldi. Bahouddin koʻnglidan: "Qani, bu qoʻyni pishirganlarida Mavlono Orif Deggaroniy boʻlardilar", degan fikr oʻtdi. Amir Kulol farosat ilmi bilan Bahouddin koʻnglidan oʻtgan fikrni angladi: "Ey Bahouddin, tur, Mavlono Orifni chaqir, kelsin!" dedi. Bahouddin tashqariga chiqib, uyning burchagiga oʻtib, uch marta ohista chaqiradilar, qaytib kirib, hali oʻtirmagan edilarki, Mavlono Orif keladilar. Orif Deggaroniy hozirgi Navoiy viloyatining Deggaron mavzeyidan Nasafda joylashgan Xoja Muborak qishlogʻiga bir nafasga yetib keladilar. Shunda Hazrat Amir Kulol Bahouddinga qarab, shunday dedilar: "Ey Bahouddin, koʻrdingmi, bizga sizdan ham yaqinroq kishilar bor. Zinhor-bazinhor xudbinlik qilmangki, odam uchun xudbinlikdan yomonroq narsa yoʻq".

Bardor zi pesh pardayi xudbini, Boshad ki bad inson, ki tui xudbini. Iblis sazoyi xud zi xudbini did, Tu niz makun digar kuni xudbini. [2] Mazmuni: Xudbinlik pardasini oldingdan koʻtargin,

Xudbin inson, yomon insondir.

Iblis xudbinlik qilgani uchun oʻz sazoyini topdi (ya'ni, shaytoni rojiym-quvilgan la'natlangan shaytonga aylandi).

Sen hech qachon boshqa xudbinlik qilmagin.

Ustozlarini bu oʻgitiga amal qilgan Bahouddin Naqshband kibr, manmanlik, xudbinlik kabi shaytoniy illatlarga qarshi kurashib, nafslarini tarbiyalab, kamtarin ulugʻ inson boʻlib, kamol topdilar.

Bahouddin Naqshbandning kamtarin inson ekanligiga quyidagilar dalildir. "Maqomot"da yozilishicha Bahouddindan bir kishi soʻraydi: "Nega xizmatkor yollamaysiz?" Bahouddin javob beradilar: "Qullik xojalik bilan mos kelmaydi" va quyidagi ikki baytni aytganlar:

Na maro mafrashu na mafrashkash,

Na gʻulomoni turki tirkashkash.

Hama shab chun sagoni kahdoni,

Sar ba dum ovaram bixusbam xush.[3]

Mazmuni:

Menda na gilam bor, na gilam tozalovchi,

Na turk gʻulomi-yu, na suyanadigan kishi.

Tunda men yoturman it kabi miskin,

Boshimni dumimla oʻragancha shod.

Bahouddin Naqshbandning aytgan soʻzlaridan ma'lum boʻladiki, u kishi butun insoniyatni Allohning bandasi hisoblaydilar. Banda Allohning qulidir. Qul qanday qilib, boshqalarga xoʻjayin boʻla oladi?! Shuning uchun Bahouddin birovni qul qilish, ustidan hukmronlik qilish, ozor berishga mutlaqo qarshi boʻlganlar.

Bahouddin Naqshband aytar edilar: "Agar vujud bundan ham xarobroq boʻlganda faqr ganjini u yerda joylagan boʻlardi". Muhammad s.a.v. "Faqirlik–faxrim" deb aytganlar. Faqirlik Allohning qudratini tan olib, doimo uning oldida ojizligini his etib turishdir. Shuning uchun Hazrati Bahouddin quyidagi ikki baytni aytganlar:

Hech mo ne va hech mo kam ne,

Az pai hech hech mo gʻam ne.

Janda dar pusht, pusht goʻriston,

Gar bimurem hech motam nest. [4]

Mazmuni:

Biz hech kim emasmiz va hech kimdan kam emasmiz,

Hech, ya'ni foniy narsalar uchun hech g'am yemasmiz.

Janda, ya'ni bor narsalar orqamizda, ko'nglimiz unga bog'langan emas, orqamiz qabristondir,

O'lsak ham, hech motam emas.

Bahouddin Naqshband aytar edilar: "Orifning ma'rifati, to u oʻzini Allohga topshirmaguncha toʻgʻri boʻlmaydi" soʻzi bandaning borligʻi va sifatini boqiyligiga ishoradir".

To tu zi hastii xud zer-u zabar nagardi,

Dar nestii mutlaq murgʻi dupar nagardi.

In pardai nihodot darham shikan, ki hargiz,

Dar parda rah nayobi to pardadar nagardi. [5]

Mazmuni:

Toki sen o'z borlig'ingni to'la o'rgana olmasang,

Mutlaq yoʻqlik sari ikki qanotlik qush boʻlib ucha olmaysan.

Vujudingdagi bir-biri bilan bogʻlangan tabiiy tuzilish sirlarini oʻrganmaguncha,

Senga toʻsiq boʻlayotgan pardalarni yoʻqotib yoʻl topa olmaysan.

Hazrat Bahouddin aytar edilarki, "Ibodatda vujudni qidirish bor, ubudiyat, ya'ni bandalik, qullikda vujudni vayron qilish bor. To vujud voqe' ekan, hech qanday natija amal bermaydi".

Alisher Navoiy "Lisn ut-tayr" dostonining faqru fano vodiysini tavsiflashda Bahouddin Naqshbandni misol qilib keltiradi. U oʻzini it va itning izidan ham past deb aytadi. Bahoudinning manbada quyidagi soʻzlari keltirilgan: "Bu yoʻlda vujudni inkor qilish, borni nisor etish, kam koʻrish va yoʻqlik ulugʻ ishlardan boʻlib, bular davlatga yetish va qabul vositasidir. Men bu yoʻlda mavjudot tabaqlaridan boʻlmish har tabaqaga nisbatan sulukda sayr qildim va oʻzimni zarralardan boʻlgan har bir zarraga qiyosladim, haqiqatda ularni oʻzimdan yahshiroq ekanini koʻrdim, shunday qildimki, hatto chiqindilar tabaqasida

ham sayr etdim ulardan har bir manfaat topdimki, bu manfaat menda yoʻq edi. Qanchalar fikrlamay, nafsimda biror foyda borligini koʻrmadim".

Az hech kasii xeshtan boxabaram,

V-az hech kas beh nayam, illo bataram.

Har chand ba holi xeshtan menigaram,

Yak habba naarzad zi qadam to basaram.[6]

Mazmuni:

Oʻzimni hech kim ekanligimdan xabarim bor,

Hech kimdan yaxshi emasman, aksincha, battarman.

O'zimning holimga qancha qaramayin,

Boshdan to oyogʻimgacha bitta donga arzimaydi.

Kamtarinlik fazilatini kamolot siri shundaki, bunday fazilatli inson butun borliq va insoniyatga hurmat-u izzat va ibrat nazari bilan qaraydi. Oʻz ustida mudom ishlaydi, yangi va yaxshi narsalarni oʻrgana-di. Bunday inson koʻpni hurmat qilgani uchun duo oladi va ijobiy quvvatlar makoniga aylanib, oʻzidan nur-u ziyo taratadi. Kamtarin inson doʻstlik, ahillik, ilm-u ma'rifat timsolidir. Aksincha, kibrli odam suvi-ga yangi toza suv kirmagan botqoq kabi, toza havo kirmagan, dimiqib qolgan manzil kabi oʻsib rivojlanishdan qoladi. Kibr-u havo va manmanlik bilan butun borliq va insoniyatga munosabat qilgani uchun yomon quvvatlar, duoibadlar makoniga aylanadi. Bunday insonni hamma yomon koʻradi yoki zaruratdan soxta munosabatda boʻladi.

Xulosa:

- 1. Kamtarinlik insonni ochiq tizimdagi holatda boʻlishiga imkon beradi va uni ijobiy quvvatlarini qabul qilishga qodir qiladi.
- 2. Kibr insonni yopiq tizim holatiga tushirib, uni ijobiy quvvatlardan toʻsadigan parda va hijob boʻladi.
 - 3. Kibr-u havo hijobidan qutulish uchun komil-u mukammal ustoz kerak.

Umumiy xulosa qilib shuni ta'kidlash lozimki, Bahouddin Naqshband kabi valiysifat avlodni tarbi-yalash uchun kamtarinlik fazilatining mazmun-mohiyati va kibr-u havo illatining zararli tomonini ta'limtarbiya berishga maxsus e'tibor berish lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- 1. Bahouddin Naqshband (manbalar tahlili). Toʻplab nashrga tayyorlovchi maqola izoh va sharhlar muallifi G.N Navroʻzova. T., "Sano-standart" nashriyoti, 2019, 120 bet; Navroʻzova G.N. Xoja Bahouddin Naqshband hayoti va ma'naviy merosi. T., "Fan", 2021, 244 bet; Navroʻzova G., Zoirov E. Buxoroyi sharifning yetti piri. Toshkent, "Muharrir" nashriyoti, 2018, 72 bet; Navruzova G.N. Bahauddin Naqshband the seventh pir of Bukharai Sharif (Noble Bukhara). Islom tafakkuri (maxsus son), 2020, 5–8-betlar; Navruzova G.N., Ubaidova V.E. Pharaoh of the weavers of Bahauddin Naqshband. Academicia. An International Multidisciplinary Research Journal. Vol. 10 issue 5, May 2020, Impact Factor: SJIF 2020=7.13, p. 922–926.
- 2. Abul Muhsin Muhammad Boqir ibn Muhammad Ali. Maqomoti Xoja Bahouddin Naqshband. Forsiydan tarjimon, soʻzboshi, izoh va lugʻat muallifi Mahmud Hasaniy. Toshkent, "Oʻzbekiston", 2019, 71 72-betlar.
- 3. Abul Muhsin Muhammad Boqir ibn Muhammad Ali. Maqomoti Xoja Bahouddin Naqshband. Forsiydan tarjimon, soʻzboshi, izoh va lugʻat muallifi Mahmud Hasaniy. Toshkent, "Oʻzbekiston", 2019, 85-bet.
 - 4. Shu manba.
 - 5. Shu manba. 140-bet.
 - 6. Shu manba. 156-bet.

Nurova Shoxida Naimovna (Zarmed universiteti) IBN SINO IJODIDA MA'RIFAT VA JAHOLAT KURASHI

Annotatsiya. Ushbu maqolada Abu Ali ibn Sinoning ilm-fan va madaniyat rivojiga qoʻshgan boy ilmiy merosi tahlil va bayoni keltirilgan. Ibn Sino yirik mutafakkir boʻlgani uchun uning dunyoqarashi va ilgʻor ideallari faqat uning tibbiy fanlarga oid asarlaridangina ifodalanmay, adabiy asarlarda ham oʻz aksini topgan.

Аннотация. В данной статье представлен анализ и описание богатого научного наследия Абу Али ибн Сины, внесшего вклад в развитие науки и культуры. Поскольку Ибн Сина был великим мыслителем, его мировоззрение и передовые идеалы нашли выражение не только в его медицинских трудах, но и в его литературных произведениях.

MUNDARIJA

FIZIKA-MATEMATIKA

Saulqov Gʻulomjon Kaxmatiliayevich, Qurbonova Malonat Dilmurod qizi. Ekstremai separat-subgarmonik
funksiyalar
Atamuratov Alimardon Abdirimovich, Bekchanov Sardor Ergash oʻgʻli, Bagbekova Yulduz Jumanazarovna.
Parabolik koʻpxilliklarda analitik funksiyalarning integral tasviri
Raximov Kodirbergan Oramboy oʻgʻli. Ba'zi analitik toʻplamlarning parabolikligi
Hafizov Erkin Alimboy oʻgʻli. Past tezlikli energiya oqimlarida samarali ishlovchi muqobil energiya manbayi generator konsturuksiyasini takomillashtirish
Qurbanov Davron Shavkatovich, Erjanov Tohir Faxraddin oʻgʻli, Raximova Lobarxon Xamro qizi,
Yakubov Komlijon Ruzmetovich. Quyosh panelining samaradorligini oʻrganish
Расулов Камол Карим угли. Сепаратно вещественно аналитические функции двух переменных23
Zhabborov Nasridin Mirzoodilovich, Husenov Behzod Erkin ugli. Boundary Properties of the Hardy Class for
A(z) – Analytic Functions
Foziljonov Mirzabaxrom Baxtiyorjon oʻgʻli, Abdikarimov Azamat Egamberganovich, Matyakubov Davlatbek Davronbekovich. The Impact of the Local Trapped Charge in Boundary Oxide-Semiconductor Layers on the Gate-Drain Capacitance in a FinFET
FALSAFA
Yazdonova Soxiba Kurbanovna. Ta'lim va tarbiya samaradorligiga to'siq bo'luvchi kibermakon omillari40
Turabova Sevara. Bilish tarixida eristikaning shakllanishi va rivojlanishining ijtimoiy-tarixiy va mantiqiy-gnoseologik tahlili
G'afurov Doniyor Oripovich. Yangi O'zbekistonda oila munosabatlarining huquqiy asoslari hamda ma'naviy qiyofasi
Navroʻzova Gulchehra Ne'matovna. Kamtarinlik ila kamolga yetgan valiy
Nurova Shoxida Naimovna. Ibn Sino ijodida ma'rifat va jaholat kurashi
Shodiyev Jahongir Joʻraqulovich. Inson qadri taraqqiyoti rivojida ilm-fanning oʻrni
Raxmatova Xolida. Xoja Ahror Valiy ma'naviy merosida tasavvufiy tushunchalar sharhi
TILSHUNOSLIK
Musulmonova Kamola. Matn avtorizatsiyasi bilan bogʻliq holatlarni lingvistik ekspertiza qilishning qonuniy
metodologik asoslarini yaratish muammolari va zarurati
Norova Gulsanam Maxsutovna. Urf-odat ifodalovchi leksemalarda tabu va evfemizmlar
Solijonov Muhammadjon Zokirjon oʻgʻli. Lingvokulturologiya zamonaviy tilshunoslik yoʻnalishi sifatida66
Soliyeva Muhayyo Toirovna. Ingliz va oʻzbek tillaridagi leksik-frazeologik sinonimik qatorlarning qiyosiy
tahlili
ADABIYOTSHUNOSLIK
Yaxshiyeva Zebo Rashidovna. Oʻzbek va jahon yozuvchilari bosh qahramonlariga singdirilgan millatlararo tole-
rantlik masalalari
Kushatova Nargiza Rustamovna. Drayzer ijodida Yevropa an'anasi
Hayitova Laylo. Shuhrat Matkarim hikoyalarida qahramon ruhiyati tasviri
Joʻrayeva Goʻzal. Firoqiy she'riyatida ittifoq san'ati
Nizomova Shoxista Shodiyevna. Suv va olovga marosimiy munosabatlarning zamonaviy oʻzbek she'riyatidagi talqini
PEDAGOGIKA
Zaripov Lochin Rustamovich. Xorijiy davlatlar va mamlakatimiz misolida oliy ta'limda oʻqitishning kredit-modul
tizimining qoʻllanilishi
Bozorov Zavqiddin Ravshanovich, Mamatoxunova Yulduzxon Abduraimjon qizi. Zamonaviy oʻqitish metodi-
kalarining "matritsaning rangi" mavzusiga tatbiqi
Avazov Joʻrabek Donayevich. Aralash ta'lim texnologiyasini talabalarning fazoviy tafakkurini shakllantirish va
rivojlantirishda qoʻllash
Ergasheva Durdona Safarali qizi. Farzand tarbiyasida koʻzga koʻringan xatolar
Farmonova Shabon Muhamadovna. Oʻquvchilarda tayanch kompetensiyalarni shakllantirishda integrativ yonda-
shuvdan foydalanish
•